

Τίτλος: Εκπαιδευτικές Στρατηγικές και αναπαραστάσεις στη Διδασκαλία της Ιστορίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Β΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εκπαιδευτικές Στρατηγικές και αναπαραστάσεις στη Διδασκαλία της Ιστορίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διάφορες μορφές διδασκαλίας	23	7,5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής, Υποβάθρου, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uowm.gr/courses		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα επιχειρεί να προσεγγίσει τη διδασκαλία της ιστορίας στο ελληνικό πρωτοβάθμιο σχολείο μέσα από το πρίσμα της σύγχρονης επιστημονικής έρευνας στους τομείς της ιστορίας και της διδακτικής της ιστορίας. Οι ερευνητικές προσεγγίσεις που αναλύονται στο πλαίσιο αυτό του μαθήματος έχουν διεπιστημονικό χαρακτήρα καθώς εμπλέκουν τα δεδομένα από την σύγχρονη επιστημονική έρευνα και από τα πεδία της παιδαγωγικής και της ψυχολογίας με τη διδακτική της ιστορίας. Πιο συγκεκριμένα, ο όρος «εκπαιδευτικές στρατηγικές» αναφέρεται σε σύγχρονους τρόπους προσέγγισης της διδασκαλίας της ιστορίας στο πρωτοβάθμιο σχολείο, όπως μεθοδολογικές προσεγγίσεις (η μέθοδος project, θεματικές προσεγγίσεις, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία κ.ά.). Ο όρος «αναπαραστάσεις» αναφέρεται στις κοινωνικές και ψυχολογικές (νοητικές και συναισθηματικές) εικόνες και

στα νοητικά και προσληπτικά σχήματα που έχουν παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικοί σχετικά με την αντίληψη του παρελθόντος και τις απόψεις τους για την ιστορία ως τρόπο νοηματοδότησης του παρελθόντος. Ο όρος «διδασκαλία της ιστορίας» αντιστοιχεί στη διδακτική της ιστορίας ως επιστημονικού αντικειμένου που συγκροτείται δυναμικά από το 1980 και μετά και παράγει αυτόνομη επιστημονική έρευνα με σημαντικά συμπεράσματα για τους τρόπους με τους οποίους η ιστορία ως επιστήμη αναφοράς-μητέρα επιστήμη μπορεί να μετασχηματιστεί σε σχολικό μάθημα. Μέσα από μία σειρά 13 θεματικών ενοτήτων κάθε μία από τις οποίες έχει διάρκεια δύο διδακτικών ωρών αναλύονται ζητήματα που αφορούν τη διδασκαλία της ιστορίας με ή χωρίς τη χρήση σχολικού εγχειριδίου, τη διαχείριση ζητημάτων που είναι επίκαιρα αλλά έχουν ιδιαίτερες εκπαιδευτικές απαιτήσεις (όπως η διαχείριση του ιστορικού τραύματος, ζητημάτων διαπολιτισμικότητας και επιπολιτισμού), μεθοδολογικών προσεγγίσεων (όπως η διδασκαλία της ιστορίας με τη χρήση των πηγών, άλλες εκπαιδευτικές στρατηγικές). Το μάθημα ξεκινά με μία εισαγωγή στη Διδακτική της Ιστορίας και καταλήγει στη διαπραγμάτευση ειδικών ενοτήτων όπως η χρήση οπτικοακουστικών αναπαραστάσεων στο μάθημα της ιστορίας (κινηματογράφος, κόμικς), τοπική και προφορική ιστορία. Το μάθημα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Γενικός και κύριος στόχος του μαθήματος είναι να βοηθήσει τον/την σύγχρονο/η εκπαιδευτικό του πρωτοβάθμιου σχολείου να αντιληφθεί την αξία και τη σημασία της διδασκαλίας της ιστορίας ως μία εκπαιδευτική πρόκληση προσέγγισης του ιστορικού παρελθόντος με δημιουργικό τρόπο, διαχείριση ευαίσθητων ζητημάτων, κατανόησης του σύγχρονου τρόπου σκέψης των μαθητών/τριών του και σύνδεσης αυτού του τρόπου σκέψης με το ιστορικό παρελθόν. Επιμέρους, στόχοι είναι: η γνωριμία με πολλές και ποικίλες σύγχρονες μεθοδολογικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις κατάλληλες για τη διδασκαλία της ιστορίας με τη χρήση και χωρίς τη χρήση σχολικού εγχειριδίου, η κατανόηση βασικών αρχών της διδακτικής της ιστορίας, η διαχείριση στην τάξη ευαίσθητων ζητημάτων όπως είναι το ιστορικό τραύμα, η γνωριμία με εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις της ιστορίας (διδασκαλία με τη χρήση οπτικοακουστικών πηγών, την αξιοποίηση της εικόνας κ.ά.)

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εισαγωγή στη Διδακτική της Ιστορίας

Βασικές αρχές της Διδακτικής της Ιστορίας. Ανάλυση των εννοιών «περιεχόμενο» της ιστορικής γνώσης, «μεθοδολογική προσέγγιση» της ιστορικής γνώσης και «ιστορικές έννοιες». Παραδείγματα και εφαρμογές στην εκπαιδευτική πράξη στο πρωτοβάθμιο σχολείο.

Ιστορική Σκέψη και συναφείς έννοιες

Οι «τρεις σχολές» της σύγχρονης ιστορικής σκέψης (Γερμανική, Βρετανική και Βόρειας Αμερικής). Η ιστορική συνείδηση και άλλες έννοιες, όπως η ιστορική ενσυναίσθηση και η ιστορική κατανόηση. Η ανάπτυξη χρονολογικής σκέψης ανάλογα με την ηλικία των μαθητριών και των μαθητών. Η έννοια του ιστορικού γεγονότος και η σχέση της με την ιστορική σκέψη, την ιστορική συνείδηση και τη χρονολογική σκέψη.

Επιστημονική, Κριτική, Διαισθητική σκέψη. Μεταγνώση και ανάπτυξη μεταγνωστικών ικανοτήτων.

Ο τρόπος πρόσληψης του ιστορικού παρελθόντος ανάλογα με τα τρία προηγούμενα συστήματα σκέψης. Η σχέση αυτών των τρόπων σκέψης με τη διδασκαλία της ιστορίας μέσα από τη χρήση του σχολικού εγχειριδίου και των πηγών. Ενίσχυση και ανάπτυξη κριτικών και μεταγνωστικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων στους μαθητές/τριες με τη βοήθεια του μαθήματος της ιστορίας, την κριτική προσέγγιση των σχολικών εγχειριδίων και την ανάγνωση και μελέτη των πηγών.

Ανάπτυξη εκπαιδευτικών στρατηγικών

Εξετάζονται και μελετώνται διαφορετικές και ποικίλες μεθοδολογικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία της ιστορίας: η μέθοδος project, η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση της διδασκαλίας, η διδασκαλία διαμέσου αντικειμένων (objectteaching), η βιωματική και αυτενεργός μάθηση, οι διαθεματικές και διεπιστημονικές προσεγγίσεις, η διαφοροποιημένη διδασκαλία, διδασκαλία διαμέσου της τέχνης. Εκπαιδευτικά σενάρια για το μάθημα της ιστορίας και διδακτικά μοντέλα.

Μελέτη των πηγών στη διδακτική της ιστορίας (I)

Θεωρητική προσέγγιση της μελέτης των πηγών στη διδακτική της ιστορίας. Ανάγνωση και μελέτη. Κριτική προσέγγιση των πηγών. Ερμηνείες ανάλογα με την πρόθεση του δημιουργού, το είδος των πηγών και άλλους παράγοντες.

Μελέτη των πηγών στη διδακτική της ιστορίας (II)

Εμπειρική προσέγγιση της διδασκαλίας της ιστορίας μέσα από τις πηγές. Παραδείγματα και Εφαρμογές.

Σχολικά Εγχειρίδια και Αναλυτικά Προγράμματα για την Ιστορία (I)

Σημασία και χρήση στη διδακτική πράξη των σχολικών εγχειριδίων και των αναλυτικών προγραμμάτων και σύνδεσή τους με τη διδασκαλία της ιστορίας. Προσέγγιση των σχολικών εγχειριδίων με τη μέθοδο της κριτικής ανάλυσης λόγου.

Σχολικά Εγχειρίδια και Αναλυτικά Προγράμματα (II)

Εμπειρική προσέγγιση της διδασκαλίας της ιστορίας με τη χρήση ή χωρίς τη χρήση σχολικού εγχειριδίου. Παραδείγματα και Εφαρμογές.

Θεματικές προσεγγίσεις (I)

«Οπτικοποιώντας τον ιστορικό χρόνο»

Η διδασκαλία της ιστορίας στο πρωτοβάθμιο σχολείο με την αξιοποίηση οπτικοακουστικών μέσων (κινηματογράφος, κόμικς). Η διαμεσολάβηση της τέχνης για την απόδοση του ιστορικού παρελθόντος, η κριτική προσέγγιση οπτικών και οπτικοακουστικών έργων και η αξιοποίησή τους στη διδακτική πράξη. Πληροφορική και Ιστορία.

Θεματικές προσεγγίσεις (II)

Ιστορία και περιβάλλον. Τοπική Ιστορία και Διδακτική της Ιστορίας, Ιστορία και Μουσεία.

Θεματικές προσεγγίσεις (III)

Δημόσιες χρήσης της ιστορίας (publichistory), προφορική ιστορία (oralhistory) και διδασκαλία της ιστορίας στο πρωτοβάθμιο σχολείο. Η «δική μου ιστορία» και η «ιστορία των άλλων» (επιπολιτισμός και ιστορική εκπαίδευση).

Σύνοψη, Αξιολόγηση, Αναστοχασμός

Η τελευταία ενότητα του μαθήματος αφιερώνεται στη σύνοψη και διεξαγωγή συμπερασμάτων από τα προηγούμενα μαθήματα για τη διδασκαλία της ιστορίας στο σύγχρονο πρωτοβάθμιο ελληνικό σχολείο, στην αξιολόγηση του μαθήματος από την πλευρά των φοιτητών/τριών και στη διατύπωση προτάσεων σχετικά με τη διδασκαλία της ιστορίας και τη σχολική ιστορία μέσα από μία αναστοχαστική διαδικασία.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ' αποστάσεως Εκπαίδευση κ.λπ.</p>	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<ul style="list-style-type: none"> Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class, Επιλεκτική χρήση ΤΠΕ

<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
	<p>Διαλέξεις</p>	<p>26</p>
	<p>Ασκήσεις πράξης που εστιάζουν στην εφαρμογή μεθοδολογιών και ανάλυση μελετών περίπτωσης ανά φοιτητή-τρια</p>	<p>30</p>
	<p>Ομαδοσυνεργατικές – Ατομικές Εργασίες</p>	<p>40</p>
	<p>Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας</p>	<p>38</p>
	<p>Προετοιμασία για τις εξετάσεις</p>	<p>40</p>
	<p>Τελική Εξέταση</p>	<p>2</p>
	<p>Σύνολο Μαθήματος</p>	<p>176</p>

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	
<p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Εξέταση στο τέλος του εξαμήνου. 2. Ομαδοσυνεργατικές - Ατομικές Εργασίες 3. Προφορική παρουσίαση εργασίας. 4. Χρήση Πολλαπλής Βιβλιογραφίας. 5. Συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία

5. Συνιστώμενη Βιβλιογραφία

- Apostolidou, E. (2015). Affordances and constraints of history edutainment in relation to historical thinking. *Yearbook of International Society of History Didactics*. 36, 165-179.
- Barton, K., & Levstik, L. (2008). *Teaching History for the Common Good*. New Jersey: Taylor & Francis e-Library.
- Berg, C. (2019). Why study history? An examination of undergraduate students' notions and perceptions about history. *Historical Encounters: A journal of historical consciousness, historical cultures, and history education*, 6(1), 54-71.
- Barton, K. (2002). "Oh, That's a Tricky Piece!": Children, Mediated Action, and the Tools of Historical Time. *The Elementary School Journal*, 103 (2), 161-185.
- Cooper, H. (2002). *History in the Early Years*. London and New York: Routledge.
- Groot, J. (2016). *Consuming History. Historians and heritage in contemporary popular culture*. London and New York: Routledge.
- Κόκκινος, Γ. (2015). *Το Ολοκαύτωμα. Η διαχείριση της Τραυματικής Μνήμης-Θύτες και Θύματα*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κόκκινος, Γ., & Μαυροσκούφης, Δ., et al. (2015). *Το Τραύμα, τα Συγκρουσιακά Θέματα και οι Ερμηνευτικές Διαμάχες στην Ιστορική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ρόδον.
- Κόκκινος, Γ. (2006). *Διδακτικές Προσεγγίσεις στο Μάθημα της Ιστορίας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κουσερή, Γ. (2019). *Ιστορική Σκέψη, Σχολείο και Μουσείο*. Αθήνα: Επίκεντρο.
- Νάκου, Ε., & Γκαζή, Α. (2015). *Η προφορική ιστορία στα μουσεία και στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Νήσος.
- Λεμονίδου, Ε. (2017). *Η ιστορία στη μεγάλη οθόνη*. Αθήνα: Ταξιδευτής.
- Palikis, A. (2015). 'Discovering' 150 years of history in a portmanteau: An educational history programme at the Ethnological Museum of Thrace. *Yearbook of International Society of History Didactics*. 36, 67-82.
- Psaltis, C., Carretero, M., & Cehajic-Clancy, S. (2017). *History Education and Conflict Transformation. Social Psychological Theories, History Teaching and Reconciliation*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Ρεπούση, Μ. (2004). *Μαθήματα Ιστορίας. Από την ιστορία στην ιστορική εκπαίδευση*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Rodwell, G. (2013). *Whose History? Engaging History Students through Historical*

Fiction. Adelaide: University of Adelaide Press.

- Σακκής, Δ., & Τσιλιμένη, Τ. (2007). *Ιστορικοί Τόποι και Περιβάλλον*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Sole, G. (2019). Children's understanding of time: A study in a primary history classroom. *History Educational Research Journal*, 16(1), 158-173.
- Seixas, P. (2018). History in Schools. In: Bevernage, B. & Wouters, N. (eds). *The Palgrave Handbook of State-Sponsored History After 1945*, 273-288. London: Springer Nature.
- Seixas, P. (2017). A Model of Historical Thinking. *Educational Philosophy and Theory*, 49(6), 593-605.
- Torp, R. (2014). Towards an epistemological theory of historical consciousness. *Historical Encounters: A journal of historical cultures, and history education*, 1(1), 20-31.